

ASSOCIACIÓ DE PESSEBRISTES DE BARCELONA - Barcelona

Agustí Termens Molins

El Nadal té molt a veure amb l'entitat que protagonitza aquesta pàgina, no en va es tracta de l'Associació de Pessebristes de Barcelona, presidida per Agustí Termens i integrada per quatre-cents socis. A parer del president, "el fet de ser una colla que defensem els mateixos interessos, ens dóna més força i voluntat. A Catalunya, n'hi ha moltes, d'associacions de pessebristes. Seria molt positiu que totes plegades en constituïssim una de sola de dimensions superiors. La veu de milers de pessebristes units se sentiria molt més que la de només unes desenes disperses."

El que tenen en comú tots els membres de l'entitat és, evidentment, que "ens agrada el pessebre, el defensem, en parlem, el difonem. El nostre objectiu és que aquesta tradició tan nostra, que Carles V va importar d'Itàlia, es prolongui durant anys i la puguem llegar a les generacions futures." De moment, tot sembla indicar que ho estan aconseguint. L'entitat ja té setanta-vuit anys d'història. De fet, és l'associació d'aquestes característiques més antiga d'Europa, i és que "és hereva d'una altra associació fundada al segle XIX." També és la primera associació dedicada a aquesta activitat que va néixer al Vell Continent. L'afany de l'entitat per preservar aquesta tradició, de la qual hi ha referències que es remunten al segle XIII, té dos motius: "El fet que es tracti d'un costum cristià i d'una manifestació artística. Hi ha pessebres que són veritables obres d'art. Ara bé, no cal ser un gran artista per fer un pessebre; el que realment importa és l'essència del fet històric que aquesta obra representa. El seu objectiu és commemorar el naixement de Crist. Si hi sumem les connotacions religioses que tot això representa, el pessebrisme esdevé una activitat cabdal."

El president subratlla el fet que "cada poble o regió inclou en els pessebres els seus personatges populars, des del capellà amb el paraigua fins al caçador amb l'escopeta." I és que, sens dubte, aquesta activitat "forma part del nostre folklore, si bé va néixer a l'interior de les esglésies." De pessebres, a Catalunya, sempre se n'han fet, fins i tot durant el període de la guerra: "Aleshores, però, no fèiem exposicions, sinó que cada família es muntava el seu propi naixement a casa", recorda. Sens dubte, entre els integrants d'aquesta associació hi ha autèntics artistes. Ho demostra el fet que "cada any organitzem una exposició de diorames al monestir de Pedralbes, que inaugura l'alcalde de Barcelona. Aquest pessebre, que renovem cada any, inclou diverses escenes relacionades amb Jesús, des de l'Anunciació fins a la

Resurrecció. Hi representem tota la vida de Crist. Coincidint amb la fira de Santa Llúcia, també fem una exposició al Palau Diocesà, a petició del Bisbat. D'altra banda, el pessebre de l'església de Betlem l'organitzen conjuntament el rector i un soci de la nostra entitat, i el muntem els mateixos membres de l'Associació. També col·laborem amb la Generalitat, que darrerament ens presta força suport."

Agustí Termens ens explica com es munta un pessebre de les dimensions enormes dels que l'Associació exhibeix: "Hi ha figuristes que viuen d'aquest ofici. Normalment, els pessebristes els comprem les figures, perquè les que fem nosaltres no es poden ni comparar amb les dels professionals del figurisme."

Són moltes altres les activitats que organitzen per "divulgar i dignificar" aquesta tradició, com ara "cursets, sortides culturals o conferències." Cal destacar el fet que l'Associació intervé "com a jurat en els concursos de pessebres organitzats a les escoles i altres indrets. Si ens ho demanen, també impartim xerrades sobre la nostra afició." El president de l'Associació subratlla el fet que "als pessebristes, se'ns admira més fora de les fronteres espanyoles que a les nostres contrades." I ens revela una dada curiosa: "Va ser a Catalunya, concretament a l'escola de Barcelona, on va néixer la tècnica consistent a fer pessebres en diorama, això és, el pessebre tancat, amb un sol punt de mira, que et permet unes possibilitats de perspectiva i profunditat en l'observació altrament impossibles d'obtenir. Arreu del món es treuen el barret quan veuen el nostre sistema per fer pessebres."

Catalunya no només va ser pionera en aquesta tècnica, sinó que també va ser "el primer indret on es van començar a fer pessebres en guix pintat. Concretament, el seu inventor va ser el senyor Moliner, en un convent de monges, a principis del segle XX." En el passat, "els pessebres es construïen amb elements naturals: suro, molsa, pedra, etc. A partir del descobriment del senyor Moliner, els aficionats a aquesta tradició es van adonar de les enormes possibilitats que oferia el guix i no van trigar a incorporar-lo a les seves obres."

El pessebrisme no ha deixat d'evolucionar: "Actualment, per exemple, s'empra sovint el polièster expandit com a suport de guix." I és que aquest col·lectiu no rebutja "els avenços de la tècnica per facilitar-nos la tasca. Hi ha qui encara treballa amb planxa de guix. En qualsevol cas, el material emprat és el menys important; el que compta és l'efecte visual del pessebre."

Pel que fa a altres qüestions, el representant de l'entitat comenta que "malgrat el suport de la Generalitat, hauriem de rebre més ajut d'altres estaments oficials. És absurd que Barcelona, bressol d'un estil molt particular de pessebrisme, no compti amb un museu dedicat a aquestes obres, com és el cas d'altres països. És més, em sembla una manca d'atenció a les tradicions populars de Catalunya, i de Barcelona en particular." I és que són moltes les poblacions catalanes amb una tradició arrelada en el món del pessebrisme: "Olot, Vic, Torelló, Terrassa, Sabadell, Sant Joan Despí, Vilafranca del Penedès, Castellar del Vallès, Reus... El cinquanta per cent de les entitats espanyoles d'aficionats al pessebrisme són catalanes." Les associacions de pessebristes d'aquestes localitats, com la de Barcelona, formen part de la federació catalana i espanyola de pessebristes.